

ROMEO

WILLIAM
SHAKESPEARE

JULIUS
CAESAR

THE TRAGEDY
OF
JULIUS CAESAR

NAKLADATELSTVÍ ROMEO

Přeložil Jiří Josek

*Tato kniha
vychází za finanční podpory
Ministerstva kultury České republiky.*

Translation, Preface, and Commentary © Jiří Josek, 2001

ISBN 80-902639-8-4

PŘEDMLUVA

Julius Caesar představuje v Shakespearově tvorbě výrazný mezník. Po dvou historických tetralogiích, v nichž autor převážně volným, kronikářským způsobem zobrazil velké úseky anglických dějin, završuje své úsilí o historické drama hrou ze starověkého Říma, která je pro svou sevřenou dramatickou výstavbu a jednotící myšlenku zároveň považována za předehru k velkému řadě jeho vrcholných tragédií. Hra byla napsaná pravděpodobně v roce 1599 a je dost možné, že v létě téhož roku tragédie o muži s ambicemi světovládců otevírala nově vybudované divadlo *The Globe* (*Zeměkoule* či *Svět*). Patří k prvním Shakespearovým hrám, ve kterých renesanční víru v člověka a jeho schopnosti vystřídala barokní skepse, provázená pocity rozpolcenosti a tajemné hrůzy. I samo téma je zlomové: **Julius Caesar** pojednává o konci staré a zrodu nové epochy.

Ať se Shakespearovy hry odehrávají kdekoli a v kterémkoli čase, vždy je ve středu autorova zájmu především jeho současnost. Podle ní kreslí své postavy a kraje a k ní chce promlouvat. V zemi, kde přímému zobrazení bránila cenzura, mohl reagovat na poměry nejaktuálněji a nejbezprostředněji právě hrou, kterou ze všech svých dosavadních historických dramát umístil časově i místně nejdál.

V Anglii v posledním roce 16. století vládla šestašedesátiletá královna Alžběta I., jež po sobě nezanechala přímého následníka. Její nástup na trůn vytrhl zemi na dlouhá léta z předešlého chaosu, ale hrozilo, že po královnině smrti se chaos a rozvrat do Anglie vrátí. Otázky násilného převzetí moci, politické morálky, etiky a společenské odpovědnosti byly na pořadu dne. Paralela s údělem Julia Caesara, který byl ve jménu demokratických idejí zabit a po jehož smrti v zemi zavládla občanská válka, se nabízela – pro Shakespeara tím spíše, že osou příběhu byl konflikt dvou výrazných osobností, jejichž role v celé věci nebyla jednoznačná a po staletí se o ni vedly spory.

Shakespeare při psaní své hry jako z hlavního pramene vycházel z Plútarchových *Srovnávacích životopisů*, které jako *Životy vznešených Řeků a Římanů* z Amyotova francouzského překladu přeložil do angličtiny sir Thomas North.

Plútarchovy *Životopisy* jsou už samy o sobě textem uměleckým, s barvitě vyličenými událostmi i postavami, s řadou pozoruhodných psychologických

---

kých postřehů a anekdotických detailů, což při divadelní adaptaci látky umožňovalo Shakespearovi držet se na řadě míst Plútarchova textu dosti věrně. Nicméně právě kombinací téměř doslovných citací, drobných podnětů, které domyslel, rozvinul a dramaticky přetvořil, a míst, která pojal zcela podle své vlastní invence a fantazie, vytvořil stylově a ideově jednotné drama, jež dodnes udivuje svou divadelní působivostí, jasno-zřivou politickou aktuálností a strohou krásou jazyka.

Shakespeare zpracoval z Plútarcha především životopisy Caesara, Bruta a Antonia. U málokteré látky, kterou kdy zdramatizoval, se mu podařilo vytěžít z dějin tolik podnětů pro výsostně divadelní ztvárnění. Jdou tu za sebou: davová scéna oslavy Caesarova vítězství; triumfální průvod při luperkáliích; bouřlivá noc předznamenávající Caesarův pád a doprovázející tajná ujednávání spiklenců; portréty manželek Caesara a Bruta, jež shodně, a přece každá jinak prožívají své děsivé obavy; dva rozhodující dějové zvraty: rituálně pojatý atentát na Caesara, jehož nástrojem jsou dýky a meče, a brzy nato chytře demagogická a stejně vražedná Antoniova řeč nad Caesarovým tělem, která vyvolá vzpouru římského lidu; přípravy války, provázené hádkami a spory; vystoupení Caesarova ducha; sám boj plný tragických nedorozumění; sebevražda tří hrdých Římanů a v úplném závěru hořká pointa, když se moci ujímá člověk, který až do této chvíle zůstával v pozadí. To vše nabízí podívanou, jež by mohla být až příliš zahlcující a tíživá, kdyby jí autor nedal na jedné straně pevný řád a na straně druhé ji nenaplnil místy jímavé lidskosti, která zbrzdí překotný děj a nabídne divákovi možnost reflektovat to, čeho je účasten.

Pevné struktury hry autor dociluje mimo jiné promyšlenou prací s časem a prostorem. Historické události čtyř let (45 př. n. l. – 42 př. n. l.) zhustil ve své hře tak, že vyvolávají dojem, jako by se odehrály v průběhu několika málo dní. Současně ale drobnými zmínkami o plynutí času docílil toho, že v pozadí probíhá čas reálný, takže dramatický spád děje nenarušuje psychologickou prokreslenost postav. Podobně elastický je i prostor hry. Ostrými střihy překonává autor vzdálenosti mezi Římem, kde došlo k zabití Caesara, a maloasijskými Sardami a makedonskými Filippami, kde se ve dvou bitvách utkala Brutova a Cassiova vojska s vojsky triumvirů. Přibližuje se tak klasickým požadavkům jednoty místa a času, aniž narušuje dějovou pestrost.

Shakespeare vycítil v historické látce téma rezonující s dobou a výsostně tvůrčím způsobem ho zpracoval tak, že promlouvalo aktuálně nejen k jeho současníkům, ale mluví k nám dodnes. Předvádí ho totiž na postavách, které se v mnohém mohou lišit od svých historických předloh, ale o to jsou životnější a reálnější. Více než historická přesnost zajímá totiž autora

---

umělecká pravdivost. Oč je Caesar oproti Plútarchovu zpodobení méně monumentální, o to je nám lidsky bližší. Shakespeare ho pojímá jako stárnoucího ješitného muže, pověřivého a nemocného, jenž si nicméně udržuje bystrost úsudku a přirozenou autoritu. Proti němu, a přitom jemu nejbliž stává šlechtetného idealistu Bruta, který se účastní atentátu v zájmu „obecného dobra“, z obav, že Caesar by po chystané korunovaci mohl v touze po neomezené vládě ohrozit demokratický řád v zemi. Jak sám říká, raději než Caesarovo tělo by zabil Caesarova ducha. Až po činu samém si ale uvědomuje, jakého tragického omylu se dopustil. Z pozice vrcholné mravní autority, kterou zastával před atentátem, nastupuje cestu pozvolného pádu. Vidí, že násilným činem nejen zatížil své svědomí, ale že se jeho dobrý úmysl zvrtil v popření sebe sama. Caesarův duch přežívá, snaha po udržení řádu vede k občanské válce a jeho mravní autorita, která ostatní dříve mobilizovala k činu, je teď naopak brzdou. Cassius, jenž na začátku hry využívá Brutovy nadosobní principiálnosti ke svým osobním cílům, se v dalším průběhu naopak podřizuje Brutovým mylným rozhodnutím, právě z úcty k člověku, který ho morálně přesahuje. Tak jako Caesar a Brutus patří k sobě coby představitelé starého světa lidské pospolitosti, plného předsudků, pověr, ale také velkých, i když v té době už dost možná pošetilých ideálů, spojuje je i to, že jsou obklopeni lidmi malými, sledujícími spíše svůj vlastní prospěch. Cassius i Antonius jsou ale až příliš připoutáni ke svým vzorům, příliš citově labilní, příliš zaujatí, než aby byli důstojnými nástupci těch, o jejichž pád se zasloužili. Octavius, který se svou poslední řečí nad Brutovým tělem ujímá moci v zemi s podobně sebevědomou samozřejmostí, jako to činí Fortinbras nad tělem Hamleta, stejně ušlechtilého člověka, který byl přespříliš dobrý pro tento svět, končí hru velebnou notou míru a smíření. Někteří diváci si ovšem uvědomí, že tento klidný tón poněkud zaskřípe. Jsou to ti, kteří vědí, jak se osudy Říma dále vyvíjely, byli to ti, kteří si v Shakespearově době končící feudální éry dokázali ztotožnit nenápadného, ale ambiciózního Octavia s příslušníky dravé, chladně kalkulující generace nastupující anglické buržoazie, a konec konců jsou to i ti, kteří věděli a vědí, že se historie až příliš často opakuje.

Julius Caesar je politické drama napsané z větší části klasicky hutným, mužným veršem, ve kterém se Shakespearovi podařilo postihnout věčný dějinný paradox. Čím vznešenější jsou záměry těch, kteří se odhodlají vzít vládu věcí veřejných do svých rukou, tím hůře je lze uskutečnit. Morálka se totiž vždy dostává do rozporu s praktickou politikou, jejímž předmětem nejsou abstraktní ideje, ale živí, nevypočitatelní lidé.

JIRÍ JOSEK

JULIUS
CAESAR

JULIUS
CAESAR

DRAMATIS PERSONAE

JULIUS CAESAR		
OCTAVIUS CAESAR	}	triumvirs after the death of Julius Caesar
MARCUS ANTONIUS		
M. AEMILIUS LEPIDUS		
CICERO	}	senators
PUBLIUS		
POPILIUS LENA		
MARCUS BRUTUS	}	conspirators against Julius Caesar
CASSIUS		
CASCA		
TREBONIUS		
LIGARIUS		
DECIUS BRUTUS		
METELLUS CIMBER	}	tribunes
CINNA		
FLAVIUS		
MARULLUS		
ARTEMIDORUS, a Sophist of Cnidos		
SOOTHSAYER		
CINNA, a Poet		
ANOTHER POET		
LUCILIUS	}	friends to Brutus and Cassius
TITINIUS		
MESSALA		
YOUNG CATO		
VOLUMNIUS	}	servants to Brutus
VARRO		
CLITUS		
CLAUDIUS		
STRATO		
LUCIUS		
DARDANIUS		
PINDARUS, Servant to Cassius		
CALPURNIA, Wife to Caesar		
PORTIA, Wife to Brutus		
Senators, citizens (a Cobbler, a Carpenter), guards, attendants, soldiers.		

Scene: Rome; the fields of Sardis; the fields of Philippi.

OSOBY

JULIUS CAESAR		
OCTAVIUS CAESAR	}	triumvirové po smrti Julia Caesara
MARCUS ANTONIUS		
M. AEMILIUS LEPIDUS		
CICERO	}	senátoři
PUBLIUS		
POPILIUS LAENAS		
MARCUS BRUTUS	}	spiklenci proti Juliu Caesarovi
CASSIUS		
CASCA		
TREBONIUS		
LIGARIUS		
DECIMUS BRUTUS		
METELLUS CIMBER	}	tribunové
CINNA		
FLAVUS		
MARULLUS		
ARTEMIDORUS, sofista z Knidu		
VĚŠTEC		
CINNA, básník		
JINÝ BÁSNÍK		
LUCILIUS	}	Brutovi a Cassiovi přátelé
TITINIUS		
MESSALA		
MLADÝ CATO		
VOLUMNIUS	}	Brutovi sloužící
VARRO		
CLITUS		
CLAUDIUS		
STRATO		
LUCIUS		
DARDANIUS		
PINDARUS, Cassiův sluha		
CALPURNIA, Caesarova manželka		
PORTIA, Brutova manželka		
Senátoři, občané (Švec, Truhlář), stráže, sloužící, vojáci.		

Místa děje: Řím; pole u Sard; pole u Filipp.

ACT I.

SCENE 1. ROME. A STREET.

Enter Flavius, Marullus, and certain commoners.

- FLAVIUS Hence! Home, you idle creatures get you home:
Is this a holiday? What! Know you not,
Being mechanical, you ought not walk
Upon a labouring day without the sign
Of your profession? Speak, what trade art thou? 5
1. COMMON. Why, sir, a carpenter.
- MARULLUS Where is thy leather apron and thy rule?
What dost thou with thy best apparel on?
You, sir, what trade are you?
2. COMMON. Truly, sir, in respect of a fine workman, I am but, 10
as you would say, a cobbler.
- MARULLUS But what trade art thou? Answer me directly.
2. COMMON. A trade, sir, that, I hope, I may use with a safe
conscience; which is, indeed, sir, a mender of bad soles.
- MARULLUS What trade, thou knave? Thou naughty knave, what trade?
2. COMMON. Nay, I beseech you, sir, be not out with me: yet,
if you be out, sir, I can mend you.
- MARULLUS What meanest thou by that? Mend me, thou saucy
fellow!
2. COMMON. Why, sir, cobble you. 20
- FLAVIUS Thou art a cobbler, art thou?
2. COMMON. Truly, sir, all that I live by is with the awl:
I meddle with no tradesman's matters, nor women's
matters, but with awl. I am, indeed, sir, a surgeon
to old shoes; when they are in great danger, 25
I recover them. As proper men as ever trod upon
neat's leather have gone upon my handiwork.
- FLAVIUS But wherefore art not in thy shop today?
Why dost thou lead these men about the streets?

JEDNÁNÍ I.

SCÉNA 1. ŘÍM. NA ULICI.

Vystoupí Flavius, Marullus a římsí občané.

- FLAVUS Zpátky! Práce vám stojí! Běžte domů!
Copak je svátek? Dost! Vy nevíte,
že ve všední den byste neměli
po městě chodit bez označení
své živnosti? Ty, pověz, co jsi zač? 5
1. OBČAN Tesář jsem, pane.
- MARULLUS A kde máš zástěru a úhelník?
A proč ses oblék do svátečního?
Co děláš ty?
2. OBČAN Přiznám se vám, pane, flikuju to, jak se dá, 10
a dělám, abych tak řek, samý boty.
- MARULLUS Tak nestyď se a řekni, čím se živíš?
2. OBČAN Já se za svou práci stydět nemusím, i když se mi
do ní každéj obouvá.
- MARULLUS Tvé řemeslo, ty mameluku! Mluv! 15
2. OBČAN Řeknu vám to, pane, než řeknete švec.
Má živnost je totiž – samej podraz.
- MARULLUS Jsi nějak drzý, chlape zatracená!
Mě chceš podrazit?
2. OBČAN Jen vaše boty, pane. 20
- FLAVUS Tak ty jsi obuvník?
2. OBČAN Jenom švec. Mý šídlo je má zbraň. Každéj zákazník
je můj pán a každá panna je moje zákaznice,
když má díru v botě. Jsem felčar starejch křápů.
Kdo se necítí ve svý kůži, tomu rád nastavím 25
tu svoji. I ten nejuznalejší člověk, co nosí boty,
už pošlapal práci mých rukou.
- FLAVUS Tak proč jsi opustil svůj verpánek
a vytáhl ty lidi do ulic?

2. COMMON.	Truly, sir, to wear out their shoes, to get myself into more work. But, indeed, sir, we make holiday, to see Caesar and to rejoice in his triumph.	30
MARULLUS	Wherefore rejoice? What conquest brings he home? What tributaries follow him to Rome, To grace in captive bonds his chariot-wheels? You blocks, you stones, you worse than senseless things! O you hard hearts, you cruel men of Rome, Knew you not Pompey? Many a time and oft Have you climb'd up to walls and battlements, To towers and windows, yea, to chimney-tops, Your infants in your arms, and there have sat The livelong day, with patient expectation, To see great Pompey pass the streets of Rome: And when you saw his chariot but appear, Have you not made an universal shout, That Tiber trembled underneath her banks, To hear the replication of your sounds Made in her concave shores? And do you now put on your best attire? And do you now cull out a holiday? And do you now strew flowers in his way That comes in triumph over Pompey's blood? Be gone! Run to your houses, fall upon your knees, Pray to the gods to intermit the plague That needs must light on this ingratitude.	35 40 45 50 55
FLAVIUS	Go, go, good countrymen, and, for this fault, Assemble all the poor men of your sort; Draw them to Tiber banks, and weep your tears Into the channel, till the lowest stream Do kiss the most exalted shores of all. <i>Exeunt all the commoners.</i> See whether their basest metal be not moved; They vanish tongue-tied in their guiltiness. Go you down that way towards the Capitol; This way will I. Disrobe the images, If you do find them deck'd with ceremonies.	60 65
MARULLUS	May we do so? You know it is the feast of Lupercal.	
FLAVIUS	It is no matter; let no images Be hung with Caesar's trophies. I'll about,	70

2. OBČAN	Aby prošoupali podrážky a já měl kšeft. Ale hlavně, pane, abysme pozdravili Caesara a radovali se z jeho vítězství.	30
MARULLUS	Z jakého vítězství? Co ukořistil? Kde v poutech kráčeji mu za vozem zajatci z dobytého území? Vy hloupá, bezcitná a krutá smečko, máte moc krátkou paměť! Nevíte už, kdo býval Pompeius? Jak často jste se k jeho uvítání hrmuli do oken, do ulic, až na komín jste lezli – s děcky v náručí – a tam jste vyčkávali celý den, až vjede do ulic Říma velký Pompeius. A když se v dálce průvod objevil, vypukli jste v tak nespoutaný jásot, až Tibera se v hloubi začla třást, jak duněla jí v podemletých březích ozvěna vašich hlasů. Teď jste si oblékli to nejlepší a udělali jste si volný den? Teď chcete květinami sypat cestu tomu, kdo pokořil Pompeiův rod? Zmizte! Táhněte domů! Modlete se k bohům, ať chvíli pozdrží morovou ránu, kterou se trestá takovýhle nevděk!	35 40 45 50 55
FLAVUS	Občané, jděte! Napravte svou chybu! Seberte dělný lid a společně sejděte k břehům Tibery. Tam roňte kající slzy, dokud z vyschlé strouhy se voda nevzedme až po okraj. <i>Odejdou všichni občané.</i> Viděls ty balvany, jak snadno změkli? Odešli jako schlíplé slepice. Ty se dej vlevo směrem na Kapitol, já půjdu vpravo. Všechny ozdoby, kterými ověncili sochy, strhej.	60 65
MARULLUS	A smí se to? Víš, že se dneska světí Lupercus.	
FLAVUS	To je mi jedno. Strhej hlavně pocty patřící Caesarovi. A já zatím	70

And drive away the vulgar from the streets.
 So do you too, where you perceive them thick.
 These growing feathers pluck'd from Caesar's wing
 Will make him fly an ordinary pitch,
 Who else would soar above the view of men 75
 And keep us all in servile fearfulness.

Exeunt.

SCENE 2.
A PUBLIC PLACE.

Flourish. Enter Caesar, Antony, for the course; Calpurnia, Portia, Decius Brutus, Cicero, Brutus, Cassius, and Casca; a great crowd following, among them a Soothsayer.

CAESAR Calpurnia!
 CASCA Peace, ho! Caesar speaks.
 CAESAR Calpurnia!
 CALPURNIA Here, my lord.
 CAESAR Stand you directly in Antonius' way,
 When he doth run his course. Antonius!
 ANTONY Caesar, my lord? 5
 CAESAR Forget not, in your speed, Antonius,
 To touch Calpurnia; for our elders say,
 The barren, touched in this holy chase,
 Shake off their sterile curse.
 ANTONY I shall remember:
 When Caesar says 'do this,' it is perform'd. 10
 CAESAR Set on; and leave no ceremony out.
(Flourish)
 SOOTHSAYER Caesar!
 CAESAR Ha! Who calls?
 CASCA Bid every noise be still; peace yet again!
 CAESAR Who is it in the press that calls on me? 15
 I hear a tongue, shriller than all the music,
 Cry 'Caesar!' Speak; Caesar is turn'd to hear.
 SOOTHSAYER Beware the ides of March.
 CAESAR What man is that?

vyženu z ulic tuhle sebranku.
 Kdybys nějaké potkal, žeň je taky.
 Když Caesarovi přistřihneme brka,
 udržíme ho trochu při zemi,
 jinak se bude vznášet k nebesům 75
 a z nás udělá ustrašené sluhý.

Odejdou.

SCÉNA 2.
VEŘEJNÉ PROSTRANSTVÍ.

Fanfára. Vystoupí Caesar, Antonius jako běžec; Calpurnia, Portia, Decimus Brutus, Cicero, Brutus, Cassius a Casca; za nimi zástup občanů, mezi nimi Věštec.

CAESAR Calpurnie!
 CASCA Ticho! Caesar mluví!
 CAESAR Calpurnie!
 CALPURNIA Tady jsem, muži.
 CAESAR Vstoupíš do dráhy Antoniovi,
 až kolem poběží! Ty, Antonie!
 ANTONIUS Co žádá Caesar? 5
 CAESAR Až poběžíš, nezapomeň se dotknout
 Calpurnie. Dle staré pověsti
 ta, jíž se dotkne luperkální běžec,
 ztrácí svou neplodnost.
 ANTONIUS Udělám to.
 Co Caesar přeje si, je vykonáno. 10
 CAESAR Jdem dál, jak žádá dnešní rituál.
(Fanfára)
 VĚŠTEC Caesare!
 CAESAR Kdo to byl?
 CASCA Tak buďte chvíli zticha! Mlčte! Klid!
 CAESAR Kdo z vás v tom davu mě teď oslovil? 15
 Slyšel jsem hlas, jenž jako polnice
 překřičel všechny. Mluv! Caesar tě slyší.
 VĚŠTEC Id březnových se stráž!
 CAESAR Kdo to byl?

BRUTUS	A soothsayer bids you beware the ides of March.	
CAESAR	Set him before me; let me see his face.	20
CASSIUS	Fellow, come from the throng; look upon Caesar.	
CAESAR	What say'st thou to me now? Speak once again.	
SOOTHSAYER	Beware the ides of March.	
CAESAR	He is a dreamer. Let us leave him. Pass. <i>Sennet. Exeunt all except Brutus and Cassius.</i>	
CASSIUS	Will you go see the order of the course?	25
BRUTUS	Not I.	
CASSIUS	I pray you, do.	
BRUTUS	I am not gamesome: I do lack some part Of that quick spirit that is in Antony. Let me not hinder, Cassius, your desires; I'll leave you.	30
CASSIUS	Brutus, I do observe you now of late: I have not from your eyes that gentleness And show of love as I was wont to have. You bear too stubborn and too strange a hand Over your friend that loves you.	35
BRUTUS	<p style="text-align: right;">Cassius,</p> Be not deceived: if I have veil'd my look, I turn the trouble of my countenance Merely upon myself. Vexed I am Of late with passions of some difference, Conceptions only proper to myself, Which give some soil perhaps to my behaviors; But let not therefore my good friends be grieved – Among which number, Cassius, be you one – Nor construe any further my neglect, Than that poor Brutus, with himself at war, Forgets the shows of love to other men.	40 45
CASSIUS	Then, Brutus, I have much mistook your passion; By means whereof this breast of mine hath buried Thoughts of great value, worthy cogitations. Tell me, good Brutus, can you see your face?	50
BRUTUS	No, Cassius; for the eye sees not itself, But by reflection, by some other things.	
CASSIUS	'Tis just. And it is very much lamented, Brutus, That you have no such mirrors as will turn	55

BRUTUS	Nějaký věštec vás chce varovat.	
CAESAR	Rád bych s ním mluvil. Přivolej ho sem!	20
CASSIUS	Ty tam! Pojd' sem a předstup před Caesara!	
CAESAR	Cos na mě volal? Zopakuj mi to!	
VĚŠTEC	Id březnových se střež!	
CAESAR	Vždyť je to blázen. Nechme ho být. Jdem. <i>Znělka. Odejdou všichni kromě Bruta a Cassia.</i>	
CASSIUS	Ty se nepůjdeš dívat na běžce?	25
BRUTUS	Ne, nepůjdu.	
CASSIUS	Měl bys tam jít.	
BRUTUS	To není pro mě. Neumím se bavit tak nenuceně jako Antonius. Na mě se neohlížej, Cassie, jdi sám.	30
CASSIUS	V poslední době jsi se změnil, Brute. Bývaly časy, kdy jsi na mě hleděl dost přátelsky a kdy's mě míval rád. Teď se mi vyhýbáš a nápadně jsi ke mně ochladl.	35
BRUTUS	<p style="text-align: right;">To se ti zdá,</p> Cassie. Ne! Mám-li na čele mrak, příčinou toho zachmuření jsem já sám. Nějakou dobu se teď ve mně svářejí všelijaké pocity, kterým se marně snažím přijít na kloub, takže se možná chovám podivně. Ale mých přátel se to netýká, a proto ani tebe, Cassie. Má odtažitost má ten prostý důvod, že Brutus, který válčí se sebou, se k jiným nechová tak, jak by měl.	40 45
CASSIUS	Já jsem si vykládal tvé chování jinak a nechával si pro sebe myšlenky, které stojí za úvahu. Pověz mi, Brute, vidíš svoji tvář?	50
BRUTUS	Ne, Cassie. Sám sebe můžu vidět jen v odrazu něčeho jiného.	
CASSIUS	Přesně tak. A právě proto všichni naříkají, že Brutus nevšímá si zrcadel,	55

	Your hidden worthiness into your eye, That you might see your shadow. I have heard, Where many of the best respect in Rome, Except immortal Caesar, speaking of Brutus And groaning underneath this age's yoke, Have wish'd that noble Brutus had his eyes.	60
BRUTUS	Into what dangers would you lead me, Cassius, That you would have me seek into myself For that which is not in me?	65
CASSIUS	Therefore, good Brutus, be prepared to hear; And since you know you cannot see yourself So well as by reflection, I, your glass, Will modestly discover to yourself That of yourself which you yet know not of. And be not jealous on me, gentle Brutus: Were I a common laughter, or did use To stale with ordinary oaths my love To every new protester; if you know That I do fawn on men and hug them hard And after scandal them, or if you know That I profess myself in banqueting To all the rout, then hold me dangerous. <i>(Flourish, and shout)</i>	70 75
BRUTUS	What means this shouting? I do fear, the people Choose Caesar for their king.	
CASSIUS	Ay, do you fear it? Then must I think you would not have it so.	80
BRUTUS	I would not, Cassius; yet I love him well. But wherefore do you hold me here so long? What is it that you would impart to me? If it be aught toward the general good, Set honour in one eye and death i' the other, And I will look on both indifferently, For let the gods so speed me as I love The name of honour more than I fear death.	85
CASSIUS	I know that virtue to be in you, Brutus, As well as I do know your outward favour. Well, honour is the subject of my story. I cannot tell what you and other men Think of this life; but, for my single self, I had as lief not be as live to be In awe of such a thing as I myself.	90 95

	v nichž uviděl by svoji vlastní ctnost, jako ji vidí druzí. Slyšel jsem nejlepší muže Říma bédovat – až na Caesara ovšem –, že si, Brute, dnes, kdy nás tolik dusí těžká doba, neuvědomuješ svou vlastní cenu.	60
BRUTUS	Do čeho mě chceš zaplést, Cassie, že ponoukáš mě, abych v sobě hledal, co ve mně není?	65
CASSIUS	Řeknu ti to, jestli mě vyslechněš. Protože člověk poznává sám sebe jen v odrazu těch druhých, dovol mi, abych byl zrcadlem, v němž uvidíš, co v tobě je a o čem ty sám nevíš. A netvař se tak podezřavě. Kdybych byl hloupý žvanil, rozdával přísahy věrnosti všem na potkání, jak si kdo přijde, kdybych každého přátelsky objímal a za zády ho ostouzel, kdybys mě, Brute, znal co kamarádíčka všech opilců a větroplacha, pak mi klidně nevěř. <i>(Fanfára a povolávání slávy)</i>	70 75
BRUTUS	Co je to za křik? Mám strach, že lid zvolil Caesara králem.	
CASSIUS	Řekl jsi: mám strach? Znamená to, že si to nepřeješ?	80
BRUTUS	Nepřeju, Cassie. I když ho mám rád. Co jsi to ale po mně vlastně chtěl? Povídej, proč jsi mě tak dlouho zdržel? Je-li to v zájmu obecného blaha, ať mi to přinese čest nebo smrt, půjdu do toho stejně odhodlaně. Kéž bohové mi o to více přejí, oč víc je pro mě čest než vlastní život.	85
CASSIUS	Znám tvoji povahu právě tak dobře, jako znám tvoji vnější podobu. Vždyť o cti především jsem hodlal mluvit. Nevím, jak si svůj život představuješ, pokud mám ale mluvit za sebe, já raději bych nechtěl vůbec být, než abych sloužil sobě rovnému.	90 95

	I was born free as Caesar; so were you; We both have fed as well, and we can both Endure the winter's cold as well as he: For once, upon a raw and gusty day, 100 The troubled Tiber chafing with her shores, Caesar said to me 'Darest thou, Cassius, now Leap in with me into this angry flood, And swim to yonder point?' Upon the word, Accoutred as I was, I plunged in 105 And bade him follow; so indeed he did. The torrent roar'd, and we did buffet it With lusty sinews, throwing it aside And stemming it with hearts of controversy; But ere we could arrive the point proposed, 110 Caesar cried 'Help me, Cassius, or I sink!' I, as Aeneas, our great ancestor, Did from the flames of Troy upon his shoulder The old Anchises bear, so from the waves of Tiber Did I the tired Caesar. And this man 115 Is now become a god, and Cassius is A wretched creature and must bend his body, If Caesar carelessly but nod on him. He had a fever when he was in Spain, And when the fit was on him, I did mark 120 How he did shake; 'tis true, this god did shake; His coward lips did from their colour fly, And that same eye whose bend doth awe the world Did lose his lustre; I did hear him groan; Ay, and that tongue of his that bade the Romans 125 Mark him and write his speeches in their books, Alas, it cried 'Give me some drink, Titinius,' As a sick girl. Ye gods, it doth amaze me A man of such a feeble temper should So get the start of the majestic world 130 And bear the palm alone. <i>(Shout. Flourish)</i>	
BRUTUS	Another general shout! I do believe that these applauses are For some new honours that are heap'd on Caesar.	
CASSIUS	Why, man, he doth bestride the narrow world Like a Colossus, and we petty men 135 Walk under his huge legs and peep about To find ourselves dishonourable graves.	

	Oč horší jsem než Caesar? A oč ty? Nejíme to co on? A když je mráz, není nám stejně zima jako jemu? Jednou – v ošklivý den, kdy prudký vítr 100 rozoral Tiberu brázdami vln – mě Caesar vyzval, jestli bych si trouf s ním vstoupit do těch rozbouřených vod a kamsi doplavat. Já na to kýv. Hned skočil jsem i v šatech do řeky 105 a volal na něj. Pak tam vlez i on. Proud řval a my ho oba zdolávali s velikou chutí záběry svých paží. Srdnatě jsme se drali kupředu, však než jsme doplávali na to místo, 110 Caesar vzkřik: „Cassie, pomoc, topím se!“ Já jako Aeneas, náš velký předek, když z trojských plamenů na bedrech vynes starého Anchise, z vod Tiberu jsem vytáhl chudáka Caesara. 115 Ten chudák je dnes víc než bůh, a já jak bídný otrok musím na kolena, když pán si usmyslí mi pokynout. Jednou měl horkost, když jel do Španěl, a viděl jsem, jak při té teplotě 120 se celý trás. Náš bůh se vážně trás! Pysky měl strachy celé zmodralé a jeho zrak, před nímž se krčí svět, dočista vyhas. Slyšel jsem ho brečet. Ano! A jazyk, zvyklý poroučet 125 a předpisovat Římu, co se patří, teď naříkal: „Podej mi vodu, Titinie!“ Jak ukňouraná holka! Nechápu, že se moh právě tenhle slaboch vznést na nejmocnější místo na světě 130 a sklízí slávu sám. <i>(Provolávání slávy. Fanfára)</i>	
BRUTUS	Už zase křičí! Nejspíš ten nový jásot přivítal nějakou novou poctu Caesarovi.	
CASSIUS	Však právě! Rozkročil se nad světem jak mocný kolos. A my lidičky 135 motáme se mu pod nohama s přáním si někde najít aspoň bídný hrob.	

Men at some time are masters of their fates:
 The fault, dear Brutus, is not in our stars,
 But in ourselves, that we are underlings. 140
 Brutus and Caesar: what should be in that 'Caesar'?
 Why should that name be sounded more than yours?
 Write them together, yours is as fair a name;
 Sound them, it doth become the mouth as well;
 Weigh them, it is as heavy; conjure with 'em, 145
 Brutus will start a spirit as soon as Caesar.
 Now, in the names of all the gods at once,
 Upon what meat doth this our Caesar feed,
 That he is grown so great? Age, thou art shamed!
 Rome, thou hast lost the breed of noble bloods! 150
 When went there by an age, since the great flood,
 But it was famed with more than with one man?
 When could they say till now, that talk'd of Rome,
 That her wide walls encompass'd but one man?
 Now is it Rome indeed and room enough, 155
 When there is in it but one only man.
 O, you and I have heard our fathers say,
 There was a Brutus once that would have brook'd
 The eternal devil to keep his state in Rome
 As easily as a king. 160

BRUTUS That you do love me, I am nothing jealous;
 What you would work me to, I have some aim:
 How I have thought of this and of these times,
 I shall recount hereafter; for this present,
 I would not, so with love I might entreat you, 165
 Be any further moved. What you have said
 I will consider; what you have to say
 I will with patience hear, and find a time
 Both meet to hear and answer such high things.
 Till then, my noble friend, chew upon this: 170
 Brutus had rather be a villager
 Than to repute himself a son of Rome
 Under these hard conditions as this time
 Is like to lay upon us.

CASSIUS I am glad that my weak words 175
 Have struck but thus much show of fire from Brutus.

BRUTUS The games are done and Caesar is returning.

Pravý muž odpovídá za svůj osud.
 Ta chyba, Brute, není ve hvězdách,
 je pouze v nás, že jsme tak malíncí. 140
 „Brutus“ a „Caesar“! Proč se jméno „Caesar“
 ozývá častěji než „Brutus“? Proč?
 Obě je napiš. Tvé je stejně pěkné.
 Vyslov je. Tvé zní stejně dobře. Zvaž je.
 Tvé stejně váží. Zaklínej se jimi. 145
 „Brutus“ je stejně magický jak „Caesar“.
 Při bozích, kteří sedí na Olympu,
 co asi jí náš božský Caesar, že nám
 náhle tak vyrost? Říme, ty se styd!
 Už v tobě vyhynula vznešenost. 150
 Kdy od potopy stalo se, že stát
 všech Římanů by stál jen na jednom?
 Kdy dřív se mohlo stát, že v městě Řím
 by zbylo slávy leda pro jednoho?
 Teď vidím, jak moc nemocný je Řím, 155
 když veškerou moc má v něm pouze jeden.
 Otcové tobě i mně vyprávěli
 o jistém Brutovi, jenž by se smířil
 spíš s tím, že v Římě bude vládnout ďábel,
 než aby mu tu vládl král. 160

BRUTUS Nepochybuj o tvém přátelství.
 Co bys ode mě chtěl, se domýšlím.
 Svůj názor na tu věc a všechno kolem
 ti sdělím později. Pro tuto chvíli
 se nechci – věřím, že mě pochopíš – 165
 o tom víc bavit. Cos mi pověděl,
 si promyslím. Co mi chceš ještě říct,
 vyslechnu pozorně, až přijde čas
 poradit se a řešit naši věc.
 Zatím, můj příteli, věz aspoň toto: 170
 Brutus by raději byl venkovan,
 než honosil se, že je synem Říma,
 za podmínek, jež tahle doba nám
 teď hrozí přinést.

CASSIUS Jsem rád, že moje chabá řeč tě, Brute, 175
 alespoň trochu rozohnila.

BRUTUS Je konec her a Caesar už se vrací.

CASSIUS	As they pass by, pluck Casca by the sleeve; And he will, after his sour fashion, tell you What hath proceeded worthy note today.	180
	<i>Re-enter Caesar and his train.</i>	
BRUTUS	I will do so. But, look you, Cassius, The angry spot doth glow on Caesar's brow, And all the rest look like a chidden train: Calpurnia's cheek is pale; and Cicero Looks with such ferret and such fiery eyes	185
	As we have seen him in the Capitol, Being cross'd in conference by some senators.	
CASSIUS	Casca will tell us what the matter is.	
CAESAR	Antonius!	
ANTONY	Caesar?	
CAESAR	Let me have men about me that are fat; Sleek-headed men and such as sleep o' nights. Yond Cassius has a lean and hungry look; He thinks too much: such men are dangerous.	190
ANTONY	Fear him not, Caesar; he's not dangerous; He is a noble Roman and well given.	195
CAESAR	Would he were fatter! But I fear him not: Yet if my name were liable to fear, I do not know the man I should avoid So soon as that spare Cassius. He reads much; He is a great observer and he looks	200
	Quite through the deeds of men. He loves no plays, As thou dost, Antony; he hears no music; Seldom he smiles, and smiles in such a sort As if he mock'd himself and scorn'd his spirit That could be moved to smile at any thing.	205
	Such men as he be never at heart's ease Whiles they behold a greater than themselves, And therefore are they very dangerous. I rather tell thee what is to be fear'd Than what I fear; for always I am Caesar.	210
	Come on my right hand, for this ear is deaf, And tell me truly what thou think'st of him. <i>Sennet. Exeunt Caesar and all his train, but Casca.</i>	
CASCA	You pull'd me by the cloak; would you speak with me?	
BRUTUS	Ay, Casca; tell us what hath chanced today, That Caesar looks so sad.	215

CASSIUS	Až přijdou sem, chyt' Casku za rukáv, a on ti kysele, jak umí, řekne, co to tam dneska bylo za slávu.	180
	<i>Vystoupí Caesar s průvodem.</i>	
BRUTUS	Zeptám se ho. Vidiš to, Cassie? Caesar se nějak podezřele mračí a celý průvod jde jak opařený. Calpurnia je bledá, Cicero zas brunátný a metá z očí blesky,	185
	jak známe ho, když na Kapitolu ho rozčílí nějaký senátor.	
CASSIUS	Casca nám řekne, co se přihodilo.	
CAESAR	Antonie!	
ANTONIUS	Caesare?	
CAESAR	Pouštějte ke mně radši tlustochy, ulízané a dobře vyspané. Z Cassia kouká hlad a je jak lunt. Moc přemýšlí. Na něho dávej pozor!	190
ANTONIUS	Klid, Caesare. Ten není nebezpečný. Vždycky byl oddaný a věrný Římu.	195
CAESAR	Kéz by byl tlustší! Nemám z něho strach. Kdyby se ale Caesar uměl bát a chtěl se svého strachu zbavit, první by táh mi z cesty Cassius. Moc čte. Ve všem se vyzná, co se kolem děje, a nic mu neujde. Divadlem pohrdá, Antonie, a nebaví ho hudba. Zřídka se zasměje, a když se směje, tak posměšně, jak by se vysmíval sám sobě, že mu něco stálo za smích.	200
	Lidi jak on jsou vždycky celí nesví, když vidí, že je někdo přerůstá, a musíme si na ně dávat pozor! Povídám ti tu, čeho bych se bál, kdybych se bál. Však Caesar nemá strach.	210
	Pojď napravo, na levé neslyším, a řekni mi, co ty si o něm myslíš. <i>Znělka. Odejde Caesar s doprovodem, zůstává Casca.</i>	
CASCA	Proč jste mě zastavili? Chcete něco?	
BRUTUS	Chcem, Casco, slyšet, co se stalo, že se Caesar tak kaboní.	215

CASCA Why, you were with him, were you not?
 BRUTUS I should not then ask Casca what had chanced.
 CASCA Why, there was a crown offered him; and being offered him, he put it by with the back of his hand, thus; and then the people fell a-shouting. 220
 BRUTUS What was the second noise for?
 CASCA Why, for that too.
 CASSIUS They shouted thrice: what was the last cry for?
 CASCA Why, for that too.
 BRUTUS Was the crown offered him thrice? 225
 CASCA Ay, marry, was't, and he put it by thrice, every time gentler than other, and at every putting-by mine honest neighbours shouted.
 CASSIUS Who offered him the crown?
 CASCA Why, Antony. 230
 BRUTUS Tell us the manner of it, gentle Casca.
 CASCA I can as well be hanged as tell the manner of it: it was mere foolery; I did not mark it. I saw Mark Antony offer him a crown; – yet 'twas not a crown neither, 'twas one of these coronets; – and, as I told you, he put it by once; but, for all that, to my thinking, he would fain have had it. Then he offered it to him again; then he put it by again; but, to my thinking, he was very loath to lay his fingers off it. And then he offered it the third time; he put it the third time by; and still as he refused it, the rabblement hooted and clapped their chapped hands and threw up their sweaty night-caps and uttered such a deal of stinking breath because Caesar refused the crown that it had almost choked Caesar; for he swounded and fell down at it. And for mine own part, I durst not laugh, for fear of opening my lips and receiving the bad air. 240
 CASSIUS But, soft, I pray you; what, did Caesar swound?
 CASCA He fell down in the market-place, and foamed at mouth, and was speechless. 250
 BRUTUS 'Tis very like; he hath the falling sickness.
 CASSIUS No, Caesar hath it not; but you and I, And honest Casca, we have the falling sickness.

CASCA Proč? Byli jste snad u toho, či ne?
 BRUTUS To bych se neptal na to, co se stalo.
 CASCA Nuže, nabízeli mu korunu. A jak ji nabízeli, Caesar ji hřbetem ruky takhle odstrčil. Načež lid začal jásat. 220
 BRUTUS A proč křičeli podruhé?
 CASCA Proč? Pro stejnou věc.
 CASSIUS Křičeli třikrát. Pročpak potřetí?
 CASCA Zase pro totéž.
 BRUTUS To mu tu korunu nabídli třikrát? 225
 CASCA Ano, třikrát. A třikrát ji odmítl. Pokaždé ale o poznání mírněji. A při každém odmítnutí spustili mí dobří Římané povyk.
 CASSIUS Kdo mu ji podával?
 CASCA Antonius přece. 230
 BRUTUS A jakým způsobem se to událo?
 CASCA O způsobech se tady nedá mluvit. Byla to fraška, až mi bylo hanba. Nejdřív mu Marcus Antonius nabídl korunu. Vlastně spíš nežli koruna to byla obyčejná čelenka. A jak jsem říkal, Caesar ji odsunul stranou. Jenže – jak já to vidím – byl by si ji tuze rád ponechal. Pak mu ji nabídl podruhé, a on ji zase vrátil, jenže – jak já to vidím – moc nerad ji pouštěl z prstů. Antonius ji nabídl potřetí. Napotřetí ji Caesarovi podává a potřetí se jí Caesar vzdává. A jak ji odmítl, dav začal vřestět a plácát rukama a do vzduchu házet propocené čapky, a jak řvali z plných plic, z hub jim šel tak strašidelný smrad, že se Caesar málem zalknul. Aspoň omdlel a padl k zemi. A pokud jde o mne, já se bál i smát, abych se toho puchu nenalokal. 240
 CASSIUS Počkej! Co říkáš? Opravdu tam omdlel?
 CASCA Sek sebou přímo na tržišti. Měl penu u úst a dočista ztratil řeč. 245
 BRUTUS To může být. Má přece padoucnici.
 CASSIUS Ne, Caesar nepad, ale ty a já a tady Casca máme padoucnici.

- CASCA I know not what you mean by that; but, I am sure, 255
Caesar fell down. If the tag-rag people did not
clap him and hiss him, according as he pleased and
displeased them, as they use to do the players in
the theatre, I am no true man.
- BRUTUS What said he when he came unto himself? 260
- CASCA Marry, before he fell down, when he perceived the
common herd was glad he refused the crown, he
plucked me ope his doublet and offered them his
throat to cut. An I had been a man of any occupation,
if I would not have taken him at a word, 265
I would I might go to hell among the rogues. And so
he fell. When he came to himself again, he said,
If he had done or said any thing amiss, he desired
their worships to think it was his infirmity. Three
or four wenches, where I stood, cried 'Alas, good 270
soul!' and forgave him with all their hearts; but
there's no heed to be taken of them; if Caesar had
stabbed their mothers, they would have done no less.
- BRUTUS And after that, he came, thus sad, away?
- CASCA Ay. 275
- CASSIUS Did Cicero say any thing?
- CASCA Ay, he spoke Greek.
- CASSIUS To what effect?
- CASCA Nay, an I tell you that, I'll ne'er look you i' the face
again. But those that understood him smiled 280
at one another and shook their heads; but, for mine
own part, it was Greek to me. I could tell you more
news too: Marullus and Flavius, for pulling scarfs off
Caesar's images, are put to silence. Fare you well.
There was more foolery yet, if I could remember it. 285
- CASSIUS Will you sup with me tonight, Casca?
- CASCA No, I am promised forth.
- CASSIUS Will you dine with me tomorrow?
- CASCA Ay, if I be alive and your mind hold and your dinner
worth the eating. 290
- CASSIUS Good. I will expect you.
- CASCA Do so. Farewell, both.
Exit.

- CASCA Tomu jsem nerozuměl, zato je jisté, že Caesar upad. 255
A ta chamrad' kolem plácala a hned zas pískala,
když je Caesar jako herec na divadle chvíli uváděl
v nadšení a chvíli dováděl k zuřivosti. Tak to bylo,
jinak jsem lhář a žvanil.
- BRUTUS Co řekl, když se probral k vědomí? 260
- CASCA Co řekl? Než měl ten záchvat, když viděl, jak je
prostý lid rád, že odmítl korunu, jako mladík
odhalil krk a vybízel je, ať ho podřežou. Já kdybych
byl od řemesla, ať se propadnu až do horoucích
pekeln, jestli bych ho tam na tom místě rovnou 265
nevzal za slovo. Potom upad. A když zas přišel
k sobě, prohlásil, že pokud se snad choval divně,
ať mu to vzácný lid odpustí a laskavě to přičte jeho
postižení. Pár ženských vedle mě začalo hned
bědovat: „Chudáček Caesar!“ A milerády mu 270
všecko všecičko odpustily. Takové ale nejde brát
vázně. Odpustily by mu, i kdyby Caesar k smrti
ubodal jejich matky.
- BRUTUS A proto odešel tak zachmuřený?
- CASCA Jo. 275
- CASSIUS Cicero taky mluvil?
- CASCA Mluvil, ale nic neřekl.
- CASSIUS V jakém smyslu?
- CASCA Podle mě ta jeho řeč žádný smysl neměla. Ale ti,
co tam nějaký našli, se potutelně smáli a mrkali 280
na sebe. Jenže, jak já to vidím, říkal samé nesmysly.
Mám i další novinky. Tribunové Marullus a Flavius
byli umlčeni za to, že z Caesarových soch strhávali
ozdoby. Poroučím se. Podobných šaškáren tam byla
ještě spousta. 285
- CASSIUS Nechtěl bys dneska ke mně na večeri?
- CASCA Ne, už něco mám.
- CASSIUS Tak se stav třeba zítra na oběd.
- CASCA Dobře. Budu-li živ a zdrav, bude-li ten oběd k jídlu
a ty si to mezitím nerozmyslíš, rád přijdu. 290
- CASSIUS Platí. Čekám tě.
- CASCA Díky. Sbohem. Oba.
Odejde.

BRUTUS	What a blunt fellow is this grown to be! He was quick mettle when he went to school.	
CASSIUS	So is he now in execution Of any bold or noble enterprise, However he puts on this tardy form. This rudeness is a sauce to his good wit, Which gives men stomach to digest his words With better appetite.	295 300
BRUTUS	And so it is. For this time I will leave you. tomorrow, if you please to speak with me, I will come home to you; or, if you will, Come home to me, and I will wait for you.	
CASSIUS	I will do so: till then, think of the world.	305
	<i>Exit Brutus.</i>	
	Well, Brutus, thou art noble; yet, I see, Thy honourable metal may be wrought From that it is disposed: therefore it is meet That noble minds keep ever with their likes; For who so firm that cannot be seduced? Caesar doth bear me hard; but he loves Brutus. If I were Brutus now and he were Cassius, He should not humour me. I will this night, In several hands, in at his windows throw, As if they came from several citizens, Writings all tending to the great opinion That Rome holds of his name; wherein obscurely Caesar's ambition shall be glanced at. And after this let Caesar seat him sure; For we will shake him, or worse days endure.	310 315 320
	<i>Exit.</i>	

SCENE 3.
ROME. A STREET.

Thunder and lightning. Enter from opposite sides, Casca, with his sword drawn, and Cicero.

CICERO	Good even, Casca: brought you Caesar home? Why are you breathless? And why stare you so?
CASCA	Are not you moved, when all the sway of earth Shakes like a thing unfirm? O Cicero,

BRUTUS	Odkdy je z něho takovýhle morous? Ve škole patřil k těm nejbystřejším.	
CASSIUS	Bystrý je dál a bystře chopí se každého vznešeného úkolu. To je jen póza, tahle prostokekost. Hrubostí navykl si kořenit své moudré postřehy, tak aby byly pro lidi stravitelnější.	295 300
BRUTUS	Asi máš pravdu. Teď už radši půjdu. Však zítra, budeš-li chtít se mnou mluvit, stavím se u tebe, či, pokud chceš, navštív ty mě a probereme to.	
CASSIUS	Zastavím se. Zatím to promysli.	305
	<i>Odejde Brutus.</i>	
	Poctivý Brute, vidím, že se dá i tvoje vzácná ražba zpracovat a zbavit ryzosti. Proto by měli pocivci držet jenom s pocivci. Kdo je tak pevný, aby nepodleh? Caesar mě nesnáší, Bruta má rád. Já teď být Brutem a on Cassiem, nedám se zlákat. Ještě dnešní noc mu hodím do okna pár dopisů, každý z nich psaný jinou rukou, ale všechny ve stejném tónu: jak si Řím velice Bruta váží, přičemž zlehka se otřu o zpupného Caesara. Caesare, drž se! Není vyhnutí. Buď zničíš nás, anebo padneš ty.	310 315 320
	<i>Odejde.</i>	

SCÉNA 3.
ŘÍM. NA ULICI.

Hromy a blesky. Vystoupí z protějších stran Casca s vytaženým mečem a Cicero.

CICERO	Zdravím tě, Casco. Jdeš od Caesara? Co se tak díváš? Proč nic neříkáš?
CASCA	Ty nemáš strach, když celá země se otřásá v základech? Ach, Cicero!

	I have seen tempests, when the scolding winds Have rived the knotty oaks, and I have seen The ambitious ocean swell and rage and foam, To be exalted with the threatening clouds: But never till tonight, never till now, Did I go through a tempest dropping fire.	5 10
	Either there is a civil strife in heaven, Or else the world, too saucy with the gods, Incenses them to send destruction.	
CICERO	Why, saw you any thing more wonderful?	
CASCA	A common slave – you know him well by sight – Held up his left hand, which did flame and burn Like twenty torches join'd, and yet his hand, Not sensible of fire, remain'd unscorch'd. Besides – I ha' not since put up my sword – Against the Capitol I met a lion, Who glared upon me, and went surly by, Without annoying me. And there were drawn Upon a heap a hundred ghastly women, Transformed with their fear; who swore they saw Men all in fire walk up and down the streets. And yesterday the bird of night did sit Even at noon-day upon the market-place, Hooting and shrieking. When these prodigies Do so conjointly meet, let not men say 'These are their reasons; they are natural;' For, I believe, they are portentous things Unto the climate that they point upon.	15 20 25 30
CICERO	Indeed, it is a strange-disposed time: But men may construe things after their fashion, Clean from the purpose of the things themselves. Come Caesar to the Capitol tomorrow?	35
CASCA	He doth; for he did bid Antonius Send word to you he would be there tomorrow.	
CICERO	Good night then, Casca: this disturbed sky Is not to walk in.	
CASCA	Farewell, Cicero.	40
	<i>Exit Cicero.</i> <i>Enter Cassius.</i>	
CASSIUS	Who's there?	
CASCA	A Roman.	

	Zažil jsem bouřky, kdy se ve vichru kácely mocné duby. Viděl jsem, jak zpupný oceán prskal a pěnil a vypínal se k hrozícímu nebi. Ale až dnešní noc, až dnes jsem kráčet bouřkou, při které z mraků lil se oheň.	5 10
	Buď v nebi vypukla občanská válka, anebo svět tak bohy rozzlobil, že rozhodli se nadobro ho zničit.	
CICERO	Viděls i jiné zvláštní úkazy?	
CASCA	Jeden otrok – i ty ho musíš znát – zved levou ruku, a ta rázem vzplála jak dvacet pochodní, ale ta ruka, přestože hořela, zůstala celá. Potom – a proto mám tasený meč – jsem u Kapitolu narazil na lva. Jen po mně kouknul a šel klidně dál, aniž mi ublížil. Hned za rohem jsem potkal zástup vyděšených žen, bledých jak smrt, jež právě viděly ohnivé muže chodit po ulici. A včera v pravé poledne se zjevil najednou na tržišti sýček. Seděl tam, houkal, křičel. Tyhle divy když se násobí, ať nikdo neříká: „Za tím nic není! To je normální!“ Podle mě jsou to jasná znamení, že se tu na nás chystá něco zlého.	15 20 25 30
CICERO	Zdá se, že vskutku nastal divný čas. Lidé si ale mnohdy různé jevy vysvětlují v opačném významu. Co Caesar? Přijde zítra do senátu?	35
CASCA	Přijde. Nařídil Antoniovi, aby ti vzkázal, že tam jistě bude.	
CICERO	Dobrou noc, Casco. V tomhle nečase je nejlíp doma.	
CASCA	Sbohem, Cicero.	40
	<i>Odejde Cicero.</i> <i>Vystoupí Cassius.</i>	
CASSIUS	Kdo je to?	
CASCA	Říman.	

CASSIUS	Casca, by your voice.	
CASCA	Your ear is good. Cassius, what night is this!	
CASSIUS	A very pleasing night to honest men.	
CASCA	Who ever knew the heavens menace so?	
CASSIUS	Those that have known the earth so full of faults. For my part, I have walk'd about the streets, Submitting me unto the perilous night, And, thus unbraced, Casca, as you see, Have bared my bosom to the thunder-stone; And when the cross blue lightning seem'd to open The breast of heaven, I did present myself Even in the aim and very flash of it.	45
CASCA	But wherefore did you so much tempt the heavens? It is the part of men to fear and tremble, When the most mighty gods by tokens send Such dreadful heralds to astonish us.	55
CASSIUS	You are dull, Casca, and those sparks of life That should be in a Roman you do want, Or else you use not. You look pale and gaze And put on fear and cast yourself in wonder, To see the strange impatience of the heavens; But if you would consider the true cause Why all these fires, why all these gliding ghosts, Why birds and beasts from quality and kind, Why old men, fools, and children calculate, Why all these things change from their ordinance Their natures and preformed faculties To monstrous quality – why, you shall find That heaven hath infused them with these spirits, To make them instruments of fear and warning Unto some monstrous state. Now could I, Casca, name to thee a man Most like this dreadful night, That thunders, lightens, opens graves, and roars As doth the lion in the Capitol, A man no mightier than thyself or me In personal action, yet prodigious grown And fearful, as these strange eruptions are.	60
CASCA	'Tis Caesar that you mean; is it not, Cassius?	
CASSIUS	Let it be who it is: for Romans now Have thews and limbs like to their ancestors;	80

CASSIUS	Casca podle hlasu.	
CASCA	Máš dobrý sluch, Cassie. To je noc!	
CASSIUS	Pro slušné lidi velmi příjemná.	
CASCA	Viděl kdy někdo hrozivější nebe?	
CASSIUS	Pro ty, co vědí, jak je hrozný svět, tak hrozné není. Já se aspoň toulal ulicemi a měl z té spouště radost. Šel jsem tak rozhalený, jak mě vidíš, a nastavoval bleskům holou hrud'. A když ohnává čára trhala oblohu napříč, nekrytý jsem stál a čekal, až to do mě udeří.	45
CASCA	Proč, prosím tě, chceš bohy pokoušet? Člověk by se měl raději trást strachy, když nejmocnější božstva pouští na nás tuhletu hrůzu, při níž tuhne krev.	55
CASSIUS	Jsi baba, Casco. Což ten oheň v těle, jímž plane každý Říman, v tobě zhas či skomírá? Jsi bledý jako smrt a strach ti kouká z očí. Zděšen zíráš, jak rozzlobila se dnes nebesa. Ale když uvážíš ten pravý důvod, proč srší oheň, straší duchové, proč divá zvěř tak nenadále zkrotla, proč starcům, bláznům, dětem naslouchá se, proč všechno, co kdy mívalo svůj řád, svůj účel, smysl, změnilo se náhle v obludný paskvil, potom pochopíš, že samo nebe tímhle běsněním nás pouze varuje, že na nás přijde nějaká strašná pohroma. Mohl bych ti jmenovat člověka stejného jak ta noc: též bouří, běsní, hromuje a řve na Kapitolu jako vztekklý lev. A i když síly nemá o nic víc než já či ty, jde z něho větší strach, než jaký vzbuzuje ta dnešní čina.	60
CASCA	Určitě máš na mysli Caesara.	
CASSIUS	Ať je to kdokoli, Římané mají dnes pěsti stejně tvrdé jako kdysi.	80

	But, woe the while! Our fathers' minds are dead, And we are govern'd with our mothers' spirits; Our yoke and sufferance show us womanish.	
CASCA	Indeed, they say the senators tomorrow Mean to establish Caesar as a king; And he shall wear his crown by sea and land, In every place, save here in Italy.	85
CASSIUS	I know where I will wear this dagger then; Cassius from bondage will deliver Cassius: Therein, ye gods, you make the weak most strong; Therein, ye gods, you tyrants do defeat. Nor stony tower, nor walls of beaten brass, Nor airless dungeon, nor strong links of iron, Can be retentive to the strength of spirit; But life, being weary of these worldly bars, Never lacks power to dismiss itself. If I know this, know all the world besides, That part of tyranny that I do bear I can shake off at pleasure. <i>(Thunder still)</i>	90
CASCA	So can I: So every bondman in his own hand bears The power to cancel his captivity.	100
CASSIUS	And why should Caesar be a tyrant then? Poor man! I know he would not be a wolf, But that he sees the Romans are but sheep; He were no lion, were not Romans hinds. Those that with haste will make a mighty fire Begin it with weak straws. What trash is Rome, What rubbish and what offal, when it serves For the base matter to illuminate So vile a thing as Caesar! But, O grief, Where hast thou led me? I perhaps speak this Before a willing bondman; then I know My answer must be made. But I am arm'd, And dangers are to me indifferent.	105
CASCA	You speak to Casca, and to such a man That is no fleering tell-tale. Hold, my hand: Be factious for redress of all these griefs, And I will set this foot of mine as far As who goes farthest.	115

	Ale co s tím, když duch otců je pryč a nám teď vládne slabost našich matek. Jsme skety, snášíme-li tenhle útisk.	
CASCA	Máš pravdu. Slyšel jsem, že v senátě už zítra prohlásí Caesara králem a ve všech zemích kromě Itálie bude smět hrdě nosit korunu.	85
CASSIUS	Pak vím, kam svoji dýku obrátím. Cassia osvobodí Cassius. Tím dali bozi slabým síly dost. Tím vzali bozi triumf tyranům. Žádná věž z kamene, masivní mříž, smrdutá kobka, žádné okovy, nezastaví odhodlaného ducha. A život sytý pozemského jha má vždycky možnost vymanit se z něho. Před celým světem můžu prohlásit, že svůj díl nesvobody setřesu, kdykoli se mi zachce. <i>(Další brom)</i>	90
CASCA	Stejně já. Vždyť každý otrok ve svých rukou má moc vyvázat se z nevolnických pout.	100
CASSIUS	Tak proč má Caesar zůstat tyranem? Chudák! Jen proto může on být vlk, že Římané jsou stádo tupých ovcí. Proto je lev, že my jsme plaché smy. Když chceš, aby ti oheň mocně vzplál, na podpal vezmi slámu. Řím teď kles na slámu, na smetí, když slouží tomu, aby se v jeho plápolavé záři honosil bídák Caesar! Zoufalství, až kam's mě zavedlo? Možná tu mluvím před tím, kdo je rád otrok. Jestli ano, pak si to zodpovím. Mám ale zbraň a na nebezpečí se neohlížím.	105
CASCA	Hovoříš s Caskou. Ten je dalek toho, aby byl sprostý špicl. Zde je ruka. Budeš-li vědět, jak zlo odstranit, já povedu své kroky stejnou cestou, a nejdál ze všech.	115